

SZAKDOLGOZAT

Emódy-Kiss Blanka

2024

FERMENTÁLT ZÖLDSÉGGÉSZÍTMÉNYEK TEJSAVBAKTÉRIUM CSÍRASZÁMA ÉS ANNAK BECSLÉSI LEHETŐSÉGEI

Emőd-Kiss Blanka

Élelmiszerlánc minőségügyi szakirányú továbbképzési szak, levelező munkarend
Műszaki Intézet

Belső témavezető: Dr. Korzenszky Péter Emőd, habilitált egyetemi docens, MATE, Műszaki Intézet, Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Gépek Tanszék

Külső témavezető: Dr. Pomázi Andrea, egyetemi docens, MATE, Élelmiszertudományi és Technológiai Intézet, Élelmiszerminőségi, -biztonsági és Táplálkozástudományi Központ, Élelmiszer-mikrobiológia, -higiéncia és -biztonság Tanszék

Tartalmi kivonat

A minőségellenőrzés szerves részét képezik az élelmiszerek laborvizsgálatai. A jogszabályi megfelelések és fogyasztói igények teljesülésének mérési eszköze többek között a csíraszámbeclés is. A fermentált zöldségkészítmények több szempontból is népszerűek a fogyasztók körében. Magas tejsavbaktérium csíraszámuk és különleges összetételük a legkülönbébb termékfejlesztési ötleteket ihleti meg.

A készítményeket a vizsgálatokhoz alapanyagok szerint, káposzta, cékla és sárgarépa csoportokra osztottam. A három csoport mindegyike erősen savas kémhatású. Az anaerob körülmények között, MRS táptalajon végzett tenyésztéses csíraszámbeclés eredménye szerint tizenhat zöldségkészítményből csak tizenháromban volt tejsavbaktérium kitenyészthető. Egy gramm készítményre vonatkoztatva, a káposzta csoport 10^4 - 10^5 nagyságrendben, a cékla csoport 10^3 - 10^5 nagyságrendben, míg a sárgarépa csoport kimagasló 10^4 - 10^8 nagyságrendben tartalmazott tejsavbaktérium élő csíraszámot.

A kitenyészített telepek MALDI-TOF-MS fajazonosítása szerint a káposzta csoportban a *Pediococcus parvulus* és a *Lentilactobacillus diolivorans*, a cékla csoportban a *Lentilactobacillus diolivorans*, és a sárgarépa csoportban a *Lactiplantibacillus plantarum*, *Pediococcus parvulus* baktériumfajok fordultak elő jellemzően. Legnagyobb diverzitást a káposztaalapú készítmények mutattak.

Tíz termék csíraszámát luminometriával, BacTiterGlo™ Microbial Cell Viability Assay kit segítségével is meghatározásra került. A módszerbeállítások során definiálva lett a meghatározási határ alsó értéke, mely 5×10^5 /g baktériumszám a termékben. A vizsgálat szerint öt termék csíraszámát a káposzta és cékla csoportból a határérték alatt volt, ezt a tenyésztés is megerősítette. Öt sárgarépa alapú készítmény csíraszámát viszont becsülhető volt a módszerrel. Az eredmények jó közelítéssel egy nagyságrenden belül követték a tenyésztés eredményeit.

Áramlási citometriával öt készítmény csíraszámbebecslése történt. A módszerbeállítások kapcsán a minták Rhodamin-123, PI és Syto9 festés elemzéséből megállapítható, hogy a Syto9 festett mintában nem különültek el egyértelműen egymástól a populációk. A minta adatainak kiértékelése így bizonytalan. A minta Rhodamin-123 festése alapján viszont a termékekben, az élőcsíraszám 10^6 /g baktériumszám felett meghatározható volt, ez azonban a szennyezettség mértékével arányosan változhat. A káposzta és cékla csoport készítményeiben az élő csíraszám nem érte el a meghatározási határt. Ezt megerősítette a tenyésztés eredménye. Két sárgarépa alapú termékénél elérte, sőt meg is haladta azt. A vizsgált két esetben a becslés egy nagyságrendi tartomány pontatlansággal, illetve azon belül követte a tenyésztés eredményét. Noha további megerősítő vizsgálatok szükségesek, de az kimondható, hogy a Rhodamin-123 festés alkalmas lehet a fermentált zöldségkészítmények élő tejsavbaktérium csíraszám bebecslésére 10^6 /g csíraszám felett. A baktériumok további fiziológiai állapotának tájékoztatására növényi törmelékektől való mentesítés után nyílik lehetőség.

A gyors kimutatási módszerek jelentősége a termékfejlesztések kapcsán kerülhet előtérbe. Meghatározott korlátok között alkalmasak lehetnek fermentált zöldségkészítmények csíraszámbebecslésére, starterkultúrák aktivitás vizsgálatára, probiotikus zöldségkészítmények élő csíraszámbebecslésére, vagy folyamatok nyomon követésére.